

Příběh populárního cibulového porcelánu

Svátečně prostřený stůl s porcelánovým servisem zdobeným modře malovaným dekorem stylizovaných květů, baňatých plodů a lístků – takový pohled by nás čekal ještě donedávna ve většině československých domácností. Zejména v období normalizace se porcelán s tzv. cibulovým vzorem nesmírně rozšířil a pro doplnění interiéru byly vyráběny i další bytové doplňky s cibulovým vzorem – včetně populárních igelitových ubrusů. Porcelán s kobaltovým dekorem tištěným pod glazurou vyrábělo v naší republice hned několik porcelánek – odkud ale vysudypřítomný „cibulák“ pochází?

„Zweibelmuster“ na rokokovém jídelním servisu vyráběla už od roku 1739 saská porcelánka v Míšni. Navazovala tak na čínské vzory – dekor nevychází z tvarů cibulí, ale z čínských symbolických

rostlin: najdeme v něm květy chryzantém, lotosů, plody broskve, granátových jablek a stvolý bambusů opředené popínávkami rostlinami. Časem se dekor více stylizoval a Evropanům neznalým východní flóry a symboliky tak ze všeho nejvíce připomínal cibule.

O míšeňský porcelán byl veliký zájem, a tak se brzy začal vyrábět i jinde. U nás si prvenství výroby cibulového vzoru dlouhá léta připisovala porcelánka v Dubí u Teplic, kde se vyráběl od roku 1885 a vyrábí dodnes – je jím zdobeno na 600 různých tvarů. Ale o pár let dříve tento vzor užívá porcelánka hraběte Thuna v Klášterci nad Ohří. „Zweibelmuster“ se pod číslem 610 objevuje v knize dekorů z let 1868–1869.

Kromě velikých porcelánek se s popularitou „cibuláku“ potýkali i drobní výrobci fajánse, což je keramika malovaná na bílé glazuře, která zažila největší rozmach v době, kdy se čínskému císařství dařilo uchovávat tajemství výroby porcelánu. Pár dokladů „cibuláčové“ fajánse se nachází i v muzeu ve Valašském Meziříčí.

Cibulový vzor nás tedy provází už téměř dvě století, a provázet asi ještě nějakou dobu bude – stává se součástí i zcela současného designu – vzpomeňme třeba na Waterproof Onion (2004) Maxima Velčovského – porcelánovou vázu ve tvaru gumové holínky zdobenou cibulovým vzorem. Tak až budete zasedat u modrobíle prostřeného stolu, můžete začít konverzaci cibulovým příběhem.

Mgr. Kamila Valoušková, historik umění MRV Valašské Meziříčí.

Foto: Tři varianty ručně malovaných nádob s cibulovým dekorem ze sbírek MRV ve Valašském Meziříčí: zleva: fajánsový hrnek na kávu z valašskomeziříčské dílny Kajetána a Viktora Machaňů (r. 1887); uprostřed „pravá míšeň“ z 19. století; vpravo konvička na mléko z (kolem 1895) z porcelánky hraběte Thuna v Klášterci nad Ohří.

